

مجموعه گردشگری چندمنظوره با تمرکز بر اسکان موقت

غلامرضا جهان پژوه^۱، بهنام رجبی فر^۲، هامان اسدی^۳

^۱ کارشناسی ارشد معماری، دانشکده معماری، موسسه غیر انتفاعی مازیار، رویان، ایران

^۲ استادیار گروه معماری، هیئت علمی، دانشگاه آزاد اسلامی قائمشهر، قائمشهر، ایران

^۳ دکتری معماری، مربی، موسسه غیرانتفاعی مازیار، رویان، ایران

چکیده

این مقاله به بررسی مجتمع گردشگری و نقش آن در اسکان موقت می‌پردازد. صنعت گردشگری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین و سودآورترین صنایع در اقتصاد جهان شناخته می‌شود. با توجه به رشد فزاینده این صنعت و اهمیت پایداری، بهره‌برداری، مدیریت و توسعه پایدار مجموعه‌های گردشگری چندمنظوره، نیازمند اتخاذ رویکردی نوین است. طراحی پایدار مجموعه‌های گردشگری چندمنظوره با تمرکز بر اسکان موقت، همان رویکرد نوین برای توسعه پایدار گردشگری است که به حفظ منابع طبیعی کمک می‌کند. با اتخاذ این رویکرد، می‌توان مصرف منابع را کاهش داده، آگاهی زیست‌محیطی را ارتقا داده و تجربه‌ای بی‌نظیر را فراهم نمود. از طرفی، در سال‌های اخیر، تکامل فناوری منجر به آزادسازی زمان انسان‌ها شده و افراد می‌توانند زمان بیشتری را به اوقات فراغت خود اختصاص دهند. اطلاعات این پژوهش به شیوه کتابخانه‌ای و با استفاده از منابع و اطلاعات موجود در کتب و مقالات جمع‌آوری شده است.

واژه‌های کلیدی: گردشگری، مجموعه گردشگری چندمنظوره، اسکان موقت، بلایای طبیعی

۱- مقدمه

در قرن بیست و یکم، تکامل فناوری منجر به آزادسازی زمان انسان شده است، به طوری که افراد می‌توانند دوره‌های طولانی‌تری را به اوقات فراغت خود اختصاص دهند (Tomczyk et al, 2019, p1). این درحالیست که در دنیای مکانیزه امروزی، بخش عمده‌ای از فضاها به فعالیت‌های تولیدی و صنعتی اختصاص یافته است، در حالی که فضای اندکی برای استراحت و تفریح در نظر گرفته شده است. این وضعیت، ضرورت ایجاد مراکز تفریحی و گردشگری در میان طبیعت را بیش از پیش نمایان ساخته است که این امر پتانسیل بالایی برای جذب گردشگران، چه از داخل و چه از خارج کشور، دارد. (مختارنژاد محمدرزاده و همکاران، ۱۴۰۲، ص ۶۴۸۲) از این رو توجه به اقامتگاه‌های گردشگری برای رشد شهرها و کشورها بی‌نظیر است، زیرا رفتارهای متعدد نقش مهمی در بهبود تجربه گردشگران و افزایش رضایت آن‌ها دارند، که در نتیجه منجر به جذب بازدیدکنندگان وفادار و افزایش بازگشت آن‌ها می‌شود. (Padilla et al, 2018, p2). گسترش پلتفرم‌های اشتراک‌گذاری اقامتگاه و روش‌های جدید سفر و تجربه از جاذبه‌های گردشگری، باعث تغییرات قابل توجهی در صنعت گردشگری شده است. این صنعت نقش بسیار مهمی در رشد اقتصادی هر کشور دارد؛ زیرا ورود گردشگران به هر منطقه‌ای می‌تواند منجر به ایجاد فرصت‌های شغلی و افزایش درآمد در آن منطقه شود. همچنین ایجاد فضاهای رفاهی مانند مجتمع‌های اقامتی-تفریحی برای اسکان گردشگران داخلی و خارجی نیز موضوع بسیار مهمی است. (Song et al, 2020, p1). این درحالیست که مکان‌های اقامتی و تفریحی به منظور جذب گردشگران می‌توانند با تمرکز بر عواملی نظیر آرام‌بخشی محیط، دقت در استفاده از نورپردازی، فراهم آوردن فضاهایی با طراحی هندسی مناسب برای تسهیل ارتباطات اجتماعی، و ایجاد محیط‌هایی که بر تجربیات گردشگران تأثیر مثبت بگذارند، توسعه یابند (مقیم و همکاران، ۱۳۹۷، ص ۱۶). همچنین، ایجاد پیوند مثبت بین گردشگری و طبیعت و هماهنگی آن با معماری بومی منطقه، نه تنها به‌عنوان یک روش برای آموزش و ترویج فرهنگ عمل می‌کند بلکه به‌عنوان یک راهکار نوآورانه برای طراحی فضاهای تفریحی و اقامتی در مناطق مختلف به منظور جذب گردشگران پیشنهاد می‌شود (coghlan et al, 2020, p1). امروزه، یکی از موضوعات حیاتی برای تحقیقات عمیق در زمینه گردشگری و تفریح، نقش گردشگری کوچک و مناطق تفریحی در توسعه اقتصادی مناطق است. توسعه گردشگری تفریحی در هر منطقه، به‌عنوان یک عامل کلیدی برای پیشرفت سریع صنعت گردشگری و تفریحی محسوب می‌شود (baxiyarjon, 2020, p779). از این رو فضاهای اقامتی باید ویژگی‌های معماری سازگار با طبیعت، به ویژه ساختار کالبدی آنها، نقش‌های حیاتی در جذب گردشگران و افزایش استقبال از فضاهای اکولوژیکی داشته باشد. به همین دلیل تأثیرات این ویژگی‌ها بر تعداد اشتغال‌زایی و توسعه مناطق روستایی، همراه با مشارکت جامعه محلی، اهمیت زیادی به همراه دارد (رستم پیشه و همکاران، ۱۳۹۸، ص ۱۱۲). در سال‌های اخیر، معماری اکولوژیک به‌عنوان یک جریان نوظهور در حوزه معماری شناخته شده است و هسته اصلی آن در کاهش تأثیرات منفی بر محیط زیست مخفی است. (Zhou, 2021, p. 1) معماری اکولوژیک به‌عنوان یک گرایش در توسعه پایدار جهان معاصر تلقی می‌شود و بر اصول اکولوژی مبتنی بر ابعاد معماری پایدار است (Huang et al., 2020, p. 2). درک پویایی‌های اکولوژیکی در بازه‌های زمانی مربوطه، تقریباً اساس تمامی سؤالات اصلی در حوزه اکولوژی است. این درک از توزیع‌های مشاهده شده و فراوانی گونه‌ها شروع شده و به تغییرات جمعیت در طول زمان، و در نهایت به مدیریت سیستم‌های اکولوژیکی منجر می‌شود (Hastings et al, 2018, p1). طراحی اکولوژیک یک رهیافت بالقوه برای حل مسائل پیچیده مرتبط با پایداری محیط زیست است و یک ساختار طراحی شده است که برای ایجاد و حفظ روابط مفید با همه عناصر اکولوژیکی محلی خود، به کار می‌رود. معماری اکولوژیک یک مفهوم تطبیقی بین محیط ساخته شده و محیط طبیعی اطراف است. در دنیای امروز، به دلیل کاهش کیفیت محیط زیست و آسیب‌های زیست محیطی فراوان، این نگرش به خصوص اهمیت زیادی یافته است. (parsetya et al, 2020, p166).

در کشور ایران، با وجود تجارب تلخ ناشی از بلایای طبیعی، اقدامات اندکی در راستای آمادگی شهروندان برای مواجهه با بحران‌ها انجام شده است. تجربیات به دست آمده از وقوع بلایای طبیعی اخیر نشان می‌دهد که برای کاهش مخاطرات و مهار بحران‌های طبیعی، لازم است تا توجه به توانمندسازی اجتماعی شهروندان معطوف گردد (ریاحی و همکاران، ۱۴۰۱، ص ۱۰).

از این رو در نظر گرفتن مکان‌های مناسب برای ایجاد پناهگاه‌های اضطراری قبل از وقوع فاجعه، به کاهش تلفات ناشی از فاجعه، به ویژه در مناطق پرجمعیت شهری کمک می‌کند (li et al,2017,p1). به همین علت شناسایی و آماده‌سازی مکان‌های مناسب برای سرپناه موقت در مرحله پیش از وقوع سانحه، یکی از راهبردهای اصلی برای ارتقای آمادگی در پاسخگویی است، به خصوص در بافت‌های شهری. در این مرحله، دسترسی به این مناطق ممکن است محدود باشد و در عین حال تقاضای افزایش یافته‌ای برای برنامه‌ریزی استفاده از زمین‌های حساس به ریسک وجود دارد (محمودی و همکاران، ۱۴۰۲، ص ۸۲). با این حال فرآیند اسکان موقت شامل یک سری از فعالیت‌ها است که شامل شناسایی افراد آسیب‌دیده و بی‌خانمان، انتقال آن‌ها به سرپناه و ایجاد شرایط زندگی مناسب تا زمان بازگشت به شرایط عادی می‌شود. دوره اسکان موقت، بسته به شرایط، نوع بحران و سطح امکانات، ممکن است از ۶ ماه تا ۲ سال طول بکشد. یک نکته مهم در این فرآیند اسکان موقت این است که باید توجه داشت که افراد پس از سانحه بی‌خانمان نیستند، بلکه بی‌ساختمان شده‌اند. بنابراین، مسکن موقت باید به‌عنوان یک فضایی برای ایجاد آرامش، امنیت روانی، اطمینان خاطر و بازیابی روحیه افراد آسیب‌دیده مورد توجه قرار گیرد (نجفی، ۱۴۰۲، ص ۶۳). از این رو در نظر گرفتن خدمات اضطراری برای پناهگاه‌ها اسکان موقت می‌تواند شامل مراقبت‌های بهداشتی، تأمین مواد غذایی و نیازهای اساسی بوده و احداث سرپناه و مسکن موقت برای بازماندگان پس از سانحه طبیعی، یک فرآیند اجتماعی پیچیده به شمار می‌آید. از این رو تأخیر در راه‌اندازی و استقرار پناهگاه‌های موقت پس از وقوع سوانح طبیعی به‌عنوان یک موضوع عادی در عملیات امداد و بازسازی در نظر گرفته می‌شود. این موضوع به دلیل وابستگی الگوهای سرپناه موقت به یک فرآیند اجتماعی بزرگ‌تر از عملیات بهبود و بازسازی، به وضوح مشخص است. (alschech et al,2020,p1).

۲- پیشینه تحقیق

محمودی و همکاران (۱۴۰۲) تحقیقی با عنوان مکان‌یابی اسکان موقت و سایت‌های مدیریت بحران در شهر سمنان با روش ارزیابی چند متغیره، هدف این مقاله آن است تا با شناخت ابعاد و جنبه‌های موثر و تعیین معیارهای مکان‌یابی برای اسکان موقت به شناسایی و رتبه‌بندی مکان‌های مناسب جهت اسکان موقت در میان فضاهای سبز، فضاهای بابر و فضای ورزشی در شهر سمنان بپردازد. این پژوهش جزء پژوهش‌های کاربردی بوده و از نظر نحوه گردآوری داده، یک پژوهش توصیفی تحلیلی و از نظر نوع داده، یک پژوهش ترکیبی است، در این پژوهش با استفاده از آخرین طرح جامع شهرستان سمنان ۱۳۹۴ و نظرات کارشناسان، به تجزیه و تحلیل شاخص‌ها با استفاده از روش تحلیل سلسله‌مراتبی AHP و نرم افزار expert choice پرداخته شده است، با توجه به نتایج به دست آمده از این پژوهش شهر سمنان را به ۶ محدوده عملیاتی رتبه‌بندی کرده و سایت‌ها را به سه سطح مادی، اصلی (محلی) و پشتیبان تقسیم کرده است.

مختارنژاد محمدزاده و همکاران (۱۴۰۲) تحقیقی با عنوان طراحی مجموعه تفریحی و گردشگری در امداد با هدف ایجاد شادی و نشاط عمومی پرداخته‌اند، هدف اصلی این مقاله رسیدن به راهکارهای اجرایی برای طراحی اقامتگاه تفریحی و گردشگری با هدف ایجاد شادی و نشاط عمومی و تضمین استفاده از صنعت گردشگری در راستای منافع جامعه محلی محسوب می‌شود، با توجه به نتایج پژوهش مولفه‌های مکانی (کالبدی) و مولفه‌های شادی و نشاط (غیر کالبدی) با همدیگر ارتباط مستقیمی داشته و هر یک از مولفه‌های مکانی بر شاد بودن و نشاط تاثیر گذار می‌باشد، با توجه به یافته‌های تحقیق طراحی فضای تفریحی و گردشگری در امداد با هدف شادی و نشاط عمومی در وهله اول باید پاسخگوی نیاز افراد استفاده‌کننده از فضا با در نظر گرفتن رده سنی و جنسیت و عوامل گوناگون دیگر باشد.

آیسان و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان گسترش مدل‌ها برای شناسایی پناهگاه‌های مهم طوفان، در این مقاله به بررسی پناهگاه‌ها به‌عنوان امکانات مهم پرداخته که مردم در طی و پس از طوفان‌ها در این مکان‌ها جمع می‌شوند، یک شرایط بهره‌بردار از یک پناهگاه عملیاتی و برای کمک به آنها در دسترس است. در این مقاله یک چارچوب مدل‌سازی دو مرحله‌متشکل از افزایش مدل‌های میانی با استفاده از محدودیت برای شناسایی مهمترین سرپناه برای شناسایی پناهگاه‌ها برای استفاده مجدد در طی چنین بازه‌ای که در آن پناهگاه‌ها ارائه می‌شود.

باسیله (۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان تجربه پناهگاه های امدادسانی در برابر بلایا در طول طوفان سندی (یک پدیده پدیدار شناسی) در این تحقیق به تجربه روانشناختی ساکنان در یک پناهگاه امدادسانی در هنگام بروز بلاهای طبیعی پرداخته شده است سه نفر از کارمندان سابق پناهگاه های امدادسانی در برابر سوانح سندی در سال ۲۰۱۲ در مورد تجربه کاری در پناه گاه امدادسانی در برابر سوانح درک آنها از مشکلات روانی جنبه های مفید و توصیه های آنها برای بهبود پناهگاه های آینده پرداخته شده است.

سورز و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیقی با عنوان بررسی زیست محیطی و فرصت های تفریحی در فضاهای باز و ارزیابی این مکان ها مطالعه موردی شهر اسلو در نروژ، فضاهای سبز شهری و محیط های تفریحی در این فضاها فرصت هایی را به همراه دارند که موجب سلامتی و روح و روان افراد می گردد اما وجود این فضاها در سطح شهر معمولاً با نابرابری هایی همراه است، هدف این مقاله نقشه برداری و ارزیابی فرصت های تفریحی در فضای باز مبتنی بر طبیعت با تمرکز بر دسترسی به فضای سبز برای گروه های اجتماعی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است این مقاله با تجزیه و تحلیل صورت گرفته فضاها و فرصت های تفریح بر مبنای طبیعت موجود مورد بررسی قرار داده است.

۲- مبانی نظری

۲-۱- مفهوم گردشگری

گردشگری پدیده ای است که در سال های کهن، از دیرباز در جوامع بشری ریشه دوانده است و به تدریج و با گذر از ادوار مختلف تاریخی، به عرصه ای فنی، اقتصادی و اجتماعی تبدیل شده است (محمدی یگانه و همکاران، ۱۴۰۲ ص ۳۸). این پدیده به رفتار، حرکات و جابجایی های مردم در زمانی اطلاق می شود از محل سکونت خود به قصد گذراندن اوقات فراغت، تفریح، کسب و کار یا سفر خارج می شوند. لازمه ی گردشگری، اقامت در مکانی غیر از محل سکونت فرد می باشد (سعیدی زارنجی و همکاران، ۱۴۰۲ ص ۶۴۸۲). سازمان جهانی گردشگری، این صنعت را سومین مقوله بزرگ صادرات در تجارت جهانی معرفی می کند و برای اکثر کشورهای توسعه یافته، به عنوان مهم ترین محصول صادراتی شناخته می شود. سرمایه گذاری در صنعت گردشگری ارزش افزوده را در بخش های حمل و نقل، تجارت و خدمات، ساخت و ساز و تولید مصالح ساختمانی و سایر فعالیت های اقتصادی ایجاد می کند. یکی از تأثیرات مهم اجتماعی-اقتصادی توسعه ی گردشگری بر جمعیت درگیر در ایجاد و ارائه خدمات، افزایش اشتغال و درآمد و شکل گیری فرهنگ کارآفرینی است (Gamidullaeva et al, 2023 P 1).

۲-۲- مجموعه گردشگری

اقامت، در کنار جاذبه ها، دسترسی و امکانات رفاهی، عنصری اساسی و جدایی ناپذیر در صنعت گردشگری به شمار می رود. این بخش از امکانات رفاهی، به عنوان محصولی بنیادی، نقشی حیاتی در پشتیبانی از صنعت گردشگری ایفا می کند (Primadewi et al, 2021 P 273). اقامت گردشگران در مکان هایی تحت عنوان «مجموعه های گردشگری» صورت می گیرد. این مجموعه ها، متشکل از تأسیسات اقامتی، پذیرایی، تفریحی، تفرجگاهی و ورزشی بوده و همچنین دارای تأسیسات متنوع بوده و مهمانان ضمن اقامت در آن ها می توانند از خدمات جانبی دیگری که در آن ها وجود دارد، استفاده نمایند. مجموعه های گردشگری به دو دسته تقسیم می شوند:

• مجموعه های تفریحی و گردشگری در مقیاس فراملی: این مجموعه ها به گردشگرانی اختصاص می یابند که از نقاط مختلف دنیا به این گونه مراکز مراجعه می کنند.

• مجموعه های تفریحی و گردشگری در مقیاس ملی: چنین مجموعه هایی محل اقامت بسیاری از گردشگران داخلی می باشند که از نواحی مختلف کشور به این نقاط سفر می کنند (محمدی یگانه و همکاران، ۱۴۰۲ ص ۴۰).

افزایش روزافزون نیازهای تفریحی، نیاز به مکان های مناسب برای فعالیت های تفریحی را آشکار می کند. از این رو، در طراحی این مجموعه ها، باید به تطابق کاربری ها با نیازهای ساکنین توجه ویژه ای شود (خادمیان و همکار، ۱۳۹۹ ص ۱۰۲).

مجموعه‌های گردشگری و تفریحی مناسب، به‌عنوان کانونی در مباحث دانشگاهی گردشگری، توجه بسیاری را در جوامع علمی این حوزه به خود جلب می‌کنند (Chu et al, 2024 P 1).

۲-۳- مجموعه گردشگری چندمنظوره

مجموعه گردشگری چندمنظوره، به‌عنوان مقصدی نسبتاً خودکفا تعریف می‌شود که طیف وسیعی از امکانات و خدمات گردشگری را برای برآوردن نیازهای سرگرمی و تفریح بازدیدکنندگان ارائه می‌دهد. این مقاصد برای ارائه یک تجربه جامع لوکس یا تجربه ای منحصر به فرد برای گردشگران کوتاه مدت طراحی شده اند (Chu et al, 2024 P 2). با توجه به اینکه مجموعه‌های گردشگری چندمنظوره به‌عنوان تاسیسات اقامتی موقت، نقش مهمی در توسعه صنعت گردشگری ایفا می‌کنند، می‌توانند امکان اسکان موقت برای مسافران را فراهم آورند و همچنین امکان انجام فعالیت‌های دیگری مانند تجارت، درمان، فعالیت‌های ورزشی، زیارت‌های مذهبی و غیره را نیز مهیا سازند (Larysa et al, 2024 P 15). این مجموعه‌های چندمنظوره بزرگ، به‌عنوان یک تاسیسات مهم عمومی در شهر، کارکردهای متعددی مانند فرهنگ، سرگرمی، رویدادهای ورزشی و گردهمایی‌های اجتماعی را در بر می‌گیرند (Yan et al, 2024 P 2) و کیفیت آن‌ها در توسعه گردشگری یک منطقه تأثیر بسزایی دارد. این فضاها با پاسخگویی به نیازهای فراغتی مردم و تبادل فرهنگی مثبت با گردشگران با درگیر کردن حواس انسان و حس مهمان‌نوازی، موجب آسایش، افزایش شادابی، حس تعلق و دلبستگی فرد می‌شوند (سعیدی زارنجی و همکاران، ۱۴۰۲ ص ۶۴۸۳).

۲-۴- مفهوم اسکان موقت

احساس امنیت و اسکان در فضایی مناسب و مطلوب، یکی از نیازهای اولیه انسان امروزی است. پس از هر سانحه، با وارد شدن خسارات و صدمات به خانه‌ها و محل زندگی، افراد سرپناه و مسکن خود را از دست می‌دهند. از آنجایی که ساخت مسکن دائم، مستلزم صرف زمان و هزینه زیادی بوده و در مدت زمان محدود و کوتاه امکان پذیر نمی‌باشد، لذا بحث اسکان موقت مطرح شده و اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کند (مومنی موکویی و همکاران، ۱۳۹۶ ص ۳۷۷). در حقیقت، اسکان موقت به معنای فراهم آوردن سرپناهی با در نظر گرفتن نیازهای اولیه معیشتی و آرامش روانی، به منظور حفظ منزلت انسان در چارچوب نظام خانوادگی و اجتماعی در شرایط دشوار است (محمودی و همکاران، ۱۴۰۲ ص ۸۲). طراحی مکان‌های اسکان موقت باید با ظرافت و دقت تمام انجام شود و عوامل مختلفی را در نظر بگیرد تا اطمینان حاصل شود که این مکان‌ها می‌توانند نیازهای ساکنان را به طور کامل برآورده سازند. معماری و طراحی این مکان‌ها باید به گونه‌ای باشد که نه تنها مشکلی را به مشکلات موجود اضافه نکنند، بلکه نقشی اساسی در التیام زخم‌ها و بازگشت آرامش به زندگی آسیب‌دیدگان ایفا کنند. این فرآیند باید سال‌ها قبل از فاجعه شروع شود (بیزدانی و همکاران، ۱۴۰۱ ص ۱۵۱).

۲-۵- مراحل اسکان موقت

سه مرحله برای اسکان موقت پس از سانحه وجود دارد که به آن‌ها پرداخته خواهد شد. این مراحل با هدف تأمین سرپناهی امن و موقت تا زمان بازگشت به خانه‌های دائمی طراحی می‌شوند:

• پناهگاه اضطراری: اولین فاز اسکان پس از حادثه، پناهگاه اضطراری است. در این مرحله، افراد آواره به مدت چند شب در مکان‌های خشک و ایمن اسکان داده می‌شوند تا بتوانند به طور ایمن در مناطق آسیب دیده تردد کنند (Perrucci et al, 2020 P 2).

• پناهگاه موقت: از آنجایی که پناهگاه‌های اضطراری شرایط زندگی نامناسبی را ارائه می‌دادند، متقاضیان پناهندگی اغلب برای درخواست سرپناهی انسانی تر، اعتراضاتی را سازماندهی می‌کردند (Jakil, 2020 P 93). لذا مرحله دوم با عنوان پناهگاه موقت شناخته می‌شود و شامل اسکان جمعی در پناهگاه‌های عمومی یا کمپ‌های تعیین شده است. این مرحله، که

دوره‌ای گذار بین پناهگاه و مسکن است، دو تا سه هفته به طول می انجامد و یا تا زمانی که اسکان موقت دیگری در دسترس قرار گیرد، ادامه دارد.

• مسکن موقت: طولانی ترین و آخرین مرحله از اسکان پس از حادثه قبل از بازگشت به محل سکونت پیش از حادثه، مرحله مسکن موقت است. این مرحله بسته به شدت خرابی‌ها می تواند از ۶ ماه تا ۳ سال به طول بیانجامد. در این مدت زمان قابل توجه، افراد آواره در مکان های مختلفی همچون خانه های اجاره ای، اتاق های خالی هتل، واحدهای پیش ساخته و واحدهای مسکونی موقت ساخته شده اسکان داده می شوند. پس از اتمام بازسازی، جمعیت آواره به مسکن دائمی باز خواهند گشت (Perrucci et al, 2020 P 2).

• مسکن دائمی: تفاوت بین مسکن دائم و موقت در این است که در مسکن دائم، بازماندگان سانحه به خانه های دائمی خود که بازسازی و تعمیر شده و یا خانه های جدید خود در جامعه برمی گردند که در هر صورت به مسکن دائمی خود بازگشته اند. برخلاف سرپناه اضطراری و موقت، مسکن موقت و دائم کاملاً از یکدیگر متمایز و قابل تشخیص هستند (خانجان، ۱۳۹۹ ص ۵۷).

۲-۶- نقش اسکان موقت در بازسازی پس از سانحه

نخستین نیاز بازماندگان پس از وقوع سانحه، آن است که در کوتاه ترین زمان ممکن، حداقل سرپناهی جهت در امان ماندن از شرایط جوی، و برآوردن امنیت تحت عنوان اسکان موقت برای آن ها فراهم شود. پس از تأمین چنین سکونتگاهی، نوبت به آغاز برنامه ریزی برای بازسازی مناطق آسیب دیده خواهد رسید. از آن جا که مرحله ی تأمین سرپناه موقت تا ایجاد سرپناه دائمی معمولاً فرآیندی زمان بر است، لذا اسکان موقت نقشی حیاتی در پر کردن خلأ میان سرپناه اضطراری و مسکن دائم ایفا می کند (مهرین فر و همکار، ۱۴۰۲ ص ۹۵)؛ در حقیقت، مسأله اسکان موقت پس از وقوع سانحه و حوادث طبیعی یا حتی بلایای غیر طبیعی مانند درگیری های مسلحانه، نقش حیاتی در پر کردن خلأ میان سرپناه اضطراری و مسکن دائم داشته و آگاهی نسبت به این مشکل را افزایش داده و توجه ها را به ضرورت اتخاذ تدابیر لازم برای کاهش تأثیر آن ها در مواجهه با بلایای احتمالی جلب کرده است (Roguski et al, 2023 P 219)؛ چراکه سوانح ناگوار، غالباً منجر به تخریب گسترده ساختمان ها می شوند و با توجه به شدت تخریب ایجاد شده در سازه ها، آن ها را به مکان هایی ناامن برای ادامه ی زندگی تبدیل می کنند. از این رو انجام اقدامات لازم بازسازی ها امری اجتناب ناپذیر است و و تا زمان بازسازی ساختمان های مسکونی، بازماندگان، نیاز به محیطی موقت برای اسکان دارد (مومنی موکویی و همکار، ۱۳۹۶ ص ۳۷۸). برای تأمین چنین پناهگاهی جهت اسکان موقت، در ادبیات مربوط به بازسازی و سوانح اسکان موقت، واحدهای مسکونی با قیمت مناسب معرفی می شود که به سرعت بالا و با قیمت بسیار کم یا حتی رایگان، به منظور فراهم شدن خانه های دائمی برای آسیب دیدگان ایجاد می شوند. اما در واقع، در بسیاری از موارد، هزینه های اسکان موقت چندان هم ناچیز نیستند و علاوه بر هزینه های بازسازی، بار سنگینی را بر دولت تحمیل می کنند. به همین دلیل، برنامه های اسکان موقت، اغلب در مواردی مطرح می شوند که محدوده گسترده ای آسیب دیده باشد و دولت تشخیص می دهد که بازسازی واحدهای آسیب دیده به لحاظ مدیریت، امکانات، مصالح و سایر جنبه ها چند سال به طول خواهد انجامید (زهراپی و همکار، ۱۴۰۱ ص ۳۰۳).

۲-۷- بلایای طبیعی و غیرطبیعی

بلایا و فجایع پیش روی بشر به دو دسته تقسیم می شوند:

بلایای طبیعی که شامل طوفان، سیل، سونامی، سیل، زلزله، آتش سوزی طبیعی، فوران های آتش فشانی، لغزش زمین و این قبیل بحران ها می شود.

بلایای غیرطبیعی که به دست انسان شکل می گیرند. این بلایا شامل انفجار مواد خطرناک، خرابی نیروگاه های هسته ای یا تجهیزات شیمیایی و حملات تروریستی می شود (مولوی و همکار، ۱۴۰۲ ص ۴).

در این میان، بلایا و فرآیندهای طبیعی می‌توانند در صورت برهم کنش با بلایای غیرطبیعی و دستاوردهای بشر مانند سکونتگاه‌ها، کشاورزی و زیرساخت‌ها، منجر به بلایای طبیعی شوند (Chaudhary et al, 2021 P 1101). وقوع بلایا، چه طبیعی و چه غیرطبیعی در کلیه جوامع، چه در جوامع کوچک و چه در کلان شهرها، اجتناب ناپذیر هستند و با توجه به نوع، وسعت سانحه و مکان وقوع این بلایا می‌تواند پیامدهای گوناگونی به همراه داشته باشد، از خسارات اندک تا بروز بحران‌های عظیم و فاجعه بار (مهرین فر و همکار، ۱۴۰۲ ص ۹۴). اصطلاح مخاطرات طبیعی، به وقوع یک پدیده یا شرایط طبیعی اشاره دارد که در زمان و مکان مشخص، تهدید ایجاد نموده و خطرات متعددی را به بار می‌آورد (عزمی و همکاران، ۱۴۰۳ ص ۱۵). این مخاطرات همواره بخشی از دنیای پیرامون زندگی انسان‌ها بوده و نادیده گرفتن آن‌ها غیرقابل تصور است. به ویژه که امروزه با گسترش روزافزون شهرها و توسعه جمعیت شهرنشین، ابعاد این حوادث وسعتی دوجندان یافته و پیش بینی دقیق آن‌ها دشوارتر شده است (محمودی و همکاران، ۱۴۰۲ ص ۸۱). از این رو، برنامه ریزی قبل از وقوع حادثه، یکی از مراحل اصلی در فرایند مدیریت این بلایا به شمار می‌رود و با توجه به اهمیت بعد مکان در بسیاری از بلایا و مخاطرات طبیعی و غیر طبیعی، برنامه ریزی فضایی جهت آمادگی‌های لازم، امری اجتناب ناپذیر است (مولوی و همکار، ۱۴۰۲ ص ۳).

۲-۸- مدیریت بحران

در پی وقوع یک سانحه، افراد زیادی بی‌خانمان می‌شوند. این امر تنها به معنای نابودی یک ساختمان نیست، بلکه افراد اندوخته‌ی سال‌ها زندگی مادی و معنوی خود را به یکباره نابود شده می‌بینند. لذا جستجوی شیوه‌های سریع و مناسب اسکان در شرایط اضطرار و موقت به اولین نیاز حیاتی در مراحل بازسازی مبدل می‌گردد. هرچند اسکان موقت، دوره‌ای کوتاه از مدت زمان بازسازی تا استقرار دائم و اسکان اضطرار دوره‌ای به مراتب کوتاه‌تر از آن را شامل می‌شود، اما غفلت از کیفیت زندگی سانحه‌دیدگان در این دو مرحله می‌تواند عواقب نامطلوب و گاه جبران ناپذیری بر آن‌ها داشته باشد (خانجان، ۱۳۹۹ ص ۵۵). در حال حاضر با محیطی روبرو هستیم که از ویژگی‌هایی مانند ناپایداری، ابهام، پیچیدگی و تردید برخوردار است. این وضعیت، مجموعه‌ها را در برابر عدم قطعیت به مدت طولانی قرار داده است. در این شرایط، مدیریت بحران به‌عنوان یکی از ویژگی‌های حیاتی یک مجموعه گردشگری یا پناهگاه اسکان موقت تلقی می‌شود (Jaaffar et al, 2023 P 1). بنابراین، مدیریت بحران در مجتمع‌های گردشگری، می‌تواند در افزایش جذب گردشگر و کاهش خسارات ناشی از مخاطرات طبیعی، نقش بسزایی داشته باشد (عزمی و همکاران، ۱۴۰۳ ص ۱۴).

۲-۹- برنامه ریزی چندمنظوره برای ارتقای سکونتگاه‌های اسکان موقت در ایران

برنامه ریزی رکن اساسی و از مقولات بنیادی در سطوح مختلف مدیریت، به ویژه مدیریت شهری و منطقه‌ای محسوب می‌شود. فعال‌سازی و بهره‌برداری موفق از یک مرکز چندمنظوره اسکان موقت نیز به برنامه ریزی دقیق وابسته است. از این رو، با در نظر گرفتن تعاریف برنامه ریزی و رویکرد برنامه ریزی شهری، می‌توان برنامه ریزی سکونتگاه‌های اسکان موقت را به‌عنوان تعیین اهداف و راهبردهای مورد نیاز در بازه زمانی پس از سانحه برای تصمیم‌گیری درباره وضعیت آسیب‌دیدگان در زمینه‌های کالبدی و غیر کالبدی و در ارتباط با محیط زیست و جوامع اطراف تعریف کرد. توجه به نحوه تخصیص زمین در طراحی فضاهای اسکان موقت از جمله عواملی است که اثرات آن تا ماه‌ها و حتی سال‌ها بر کالبد شهر پایدار می‌ماند (متکی و همکاران، ۱۳۹۸ ص ۳۵۸). لذا، برنامه ریزی دقیق و جامع برای اسکان موقت، ضمن فعال‌سازی و بهره‌برداری موفق از پناهگاه‌ها، نقشی کلیدی در در نظر گرفتن معیارهای مکانی و مدیریتی ایفا می‌کند. بخش مهمی از این برنامه، تقسیم وظایف و مسئولیت‌ها است. این تقسیم‌بندی، اقدامات لازم برای فعال‌سازی و بهره‌برداری از پناهگاه‌ها را شفاف می‌سازد. برنامه‌همچنین باید به مسائل مربوط به منابع نیز بپردازد. این منابع شامل در دسترس بودن مصالح، تجهیزات و ابزار ضروری است. ارتباطات، آموزش و ارائه دستورالعمل به ساکنین نیز باید در برنامه گنجانده شود (Suoniemi, 2024 P 13). با وجود پیشرفت‌های چشمگیر در فناوری و درک عمیق‌تر از معیارهای مؤثر، برنامه ریزی اسکان موقت همچنان چالش‌های متعددی را به همراه

داشته و همواره یکی از دغدغه های اصلی برنامه ریزان شهری بوده است. در گذشته سیاست های ایجاد مراکز اسکان موقت و سایت های امداد رسانی، بدون هیچ برنامه ریزی خاص و منظمی انجام می شد و مهم ترین معیار برای انتخاب محل احداث این مراکز در محدوده های شهری، صرفاً خالی بودن زمین، بدون مالک بودن آن یا ملاحظاتی از این قبیل بوده است. طبیعی است که این روش ها کارایی لازم را نداشته اند. اما امروزه با پیشرفت های چشمگیر صورت گرفته در فناوری، می توان با در نظر گرفتن پارامترها و معیارهای مؤثر، برنامه ریزی دقیقی در این زمینه انجام داد، چرا که بسیاری از این معیارها ماهیت مکانی دارند (ابراهیمیان قاجاری، ۱۳۹۹ ص ۳۰).

۳- بحث و نتیجه گیری

مجموعه های گردشگری چندمنظوره با تمرکز بر اسکان موقت، به عنوان یک مفهوم نوظهور در صنعت گردشگری، امکانات متنوعی از جمله هتل ها، خانه های اجاره ای، کمپینگ، و خیمه نشینی را به گردشگران ارائه می دهند. این امکانات نه تنها به تنوع اقامتی گردشگران افزوده، بلکه می توانند به افزایش درآمد محلی و توسعه مستدام منطقه کمک کنند. با فراهم آوردن بستری چندگانه برای اقامت در طول مدت معین، این مجموعه ها می توانند به جذب گردشگران بیشتر، افزایش فرصت های شغلی محلی، و حفظ محیط زیست و فرهنگ منطقه کمک کرده و به طور کلی، توسعه این نوع امکانات در یک منطقه، بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی را ایجاد نماید و به استقبال مسائل محیط زیستی و فرهنگی نیز می رود. این مجموعه ها با ارائه گزینه های متنوع اسکانی، به گردشگران فرصت می دهند تا تجربه ای منحصر به فردی از اقامت در محیط های مختلف را داشته باشند، از جمله اقامت در محیط های طبیعی و غیره. این تنوع باعث می شود که گردشگران با توجه به سلیقه ها و نیازهای خود، اقامت خود را انتخاب کنند و به طور مثال، می توانند به جای اقامت در یک هتل معمولی، تجربه اسکان در خیمه های لوکس یا خانه های اجاره ای منطقه را داشته باشند. علاوه بر این، توسعه این مجموعه ها می تواند به تعادل بیشتر در توسعه منطقه کمک کند، زیرا این امکانات معمولاً در مناطق کمتر توسعه یافته و به تعبیه گردشگری جذابیت می اندازند. این در نتیجه می تواند به ایجاد فرصت های شغلی بیشتر و بهبود زیرساخت های عمومی منطقه کمک کند. در کل، مجموعه های گردشگری چندمنظوره با تمرکز بر اسکان موقت، یک رویکرد نوین در توسعه پایدار گردشگری هستند که به همه جوامع محلی و محیط زیست منطقه نفع می رسانند. با توجه به تغییرات سبک زندگی و نیازهای متنوع مسافران، این نوع اقامتگاه ها می توانند تجربه ای متفاوت و جذاب را برای بازدیدکنندگان فراهم کنند. طراحی داخلی، ارائه خدمات بهینه و دسترسی آسان به جاذبه های محلی از جمله عوامل کلیدی در جذب گردشگران به حساب می آید. همچنین، توجه به نیازهای خاص گروه های مختلف مسافران، از خانواده ها گرفته تا افراد مجرد و گروه های دوستانه، می تواند به افزایش رضایت و تکرار سفر کمک کند.

راهکارها

تحقیق بازار: انجام تحقیقات بازار جهت شناسایی نیازها و خواسته های گردشگران و پیشنهاد خدمات متناسب با آنها. تنوع در خدمات: ارائه خدمات متنوع از جمله تورهای محلی، فعالیت های فرهنگی و ورزشی، و تسهیلات رفاهی مانند استخر، سالن ورزشی و رستوران های محلی. بازاریابی دیجیتال: استفاده از پلتفرم های آنلاین و رسانه های اجتماعی برای تبلیغ و جذب مشتریان جدید، همچنین ارائه تخفیف ها و بسته های ویژه برای جذب گردشگران. همکاری با کسب و کارهای محلی: ایجاد همکاری با دیگر کسب و کارهای محلی مانند رستوران ها و فروشگاه ها برای ارائه تخفیف ها و بسته های ترکیبی به گردشگران. پایداری محیطی: توجه به مسائل زیست محیطی و اجرای برنامه های پایدار برای کاهش اثرات منفی گردشگری بر محیط زیست.

منابع

۱. ابراهیمیان قاجاری، یاسر (۱۳۹۹) طراحی و پیاده سازی یک مدل GIS مبنا برای برنامه ریزی اسکان موقت در مدیریت بحران زلزله شهر بابل، فصلنامه علمی- پژوهشی اطلاعات جغرافیایی « سپهر»، ۳۹(۱۱۳)، ۲۹-۴۱.
۲. خادمیان، طلیعه، جباری، حبیب (۱۳۹۹) ارزیابی تأثیرات اجتماعی مجموعه فرهنگی، گردشگری و تفریحی مُرادآب، ارزیابی تأثیرات اجتماعی، ۱(۴)، ۱۰۱-۱۳۵.
۳. ریاحی، وحید، رستمیان، معصومه (۱۴۰۱) سنجش آگاهی زنان روستایی از مولفه های مدیریتی بحران بلایای طبیعی مطالعه موردی شهرستان دامغان، فصلنامه دانش پیشگیری مدیریت بحران، ص ۹-۲۰.
۴. زهرایی، ضحی، فاطمی، امیرعباس (۱۴۰۱) طراحی سرپناه موقت پایدار با استفاده از مصالح سبک و قابل بازیافت، دانش پیشگیری و مدیریت بحران، ۱۲ (۳)، ۳۰۰-۳۲۳.
۵. سعیدی زارنجی، سمیرا، ولایتی، شیوا، مختارنژاد، فرشته (۱۴۰۲) طراحی مجموعه تفریحی و گردشگری در آمد با هدف ایجاد شادی و نشاط عمومی. مطالعات علوم محیط زیست، ۸(۲)، ۶۴۸۱-۶۵۰۰.
۶. عزمی، آئیژ، محمدی، سارا، جلدی، محمدرضا (۱۴۰۳) مدیریت اجتماعی، اقتصادی، کالبدی و محیطی مجتمع های گردشگری پیش از وقوع بحران (نمونه موردی: مجتمع گردشگری جهاد دانشگاهی کرمانشاه)، گردشگری فرهنگ، ۵(۱۶)، ۱۴-۲۳.
۷. لحمیان، رضا، غلامی، غلام (۱۳۹۸) برنامه ریزی بهینه اسکان موقت شهری در حوادث مطالعه موردی شهر ساری، فصلنامه علمی پژوهشی جغرافیا، سال نهم، شماره ۲، ص ۷۹۳-۸۰۶.
۸. متکی، زهیر، حاج ابراهیم زرگر، اکبر، خورشیدیان، عبدالمجید، میرقاسمی، سیدمسعود (۱۳۹۸) برنامه ریزی سایت های دارای پتانسیل اسکان موقت در مقیاس شهری با روش AHP در شهر قم، دانش پیشگیری و مدیریت بحران، ۹ (۴)، ۳۷۰-۳۵۷.
۹. محمدی یگانه، بهروز، چراغی، مهدی، نصیری، ثریا (۱۴۰۲) ارزیابی مقیاس مجتمع گردشگری بر توانمندسازی شهری در شهرستان پارس آباد مغان، چشم انداز جغرافیایی، ۱۸(۳)، ۳۷-۴۸.
۱۰. محمودی، عارفه، هاشم پور، رحیم، محمدی، اکبر (۱۴۰۲) مکان یابی اسکان موقت و سایت های مدیریت بحران در شهر سمنان با روش ارزیابی چندمتغیره. دانش پیشگیری و مدیریت بحران، ۱۳ (۱)، ۸۰-۹۲.
۱۱. محمودی، عارفه، هاشم پور، رحیم، محمدی، اکبر (۱۴۰۲) مکان یابی اسکان موقت و سایت های مدیریت بحران در شهر سمنان با روش ارزیابی چند متغیره، فصلنامه دانش پیشگیری و مدیریت بحران، فصلنامه دانش پیشگیری مدیریت بحران، ص ۸۰-۹۲.
۱۲. مختارنژاد محمدزاده، فرشته، ولایتی، شیوا، سعیدی زارنجی، سمیرا (۱۴۰۲) طراحی مجموعه تفریحی و گردشگری در آمد با هدف ایجاد شادی و نشاط عمومی، مطالعات علوم محیط زیست، ص ۶۴۸۱-۶۵۰۰.
۱۳. مقیمی، نگار، افضلیان، خسرو (۱۳۹۷) طراحی مرکز اقامتی تفریحی مبتنی بر نقش توریست در تعاملات اجتماعی مطالعه موردی مرکز اسکی کوتالاکی در روستای لوی فالاند، چهارمین همایش ملی معماری و شهر پایدار، ص ۱-۱۷.
۱۴. مومنی موکویی، سوسن، زینالی، احمد (۱۳۹۶) بررسی امکان استفاده از سازه ساخته شده از شاخه های درخت نخل به عنوان اسکان موقت در هنگام وقوع سوانح طبیعی در بلوچستان. دانش پیشگیری و مدیریت بحران، ۷ (۴)، ۳۷۷-۳۸۶.
۱۵. مهرین فر، نیلوفر، فاطمی، امیرعباس (۱۴۰۲) امکان سنجی روش های اسکان موقت پس از زلزله محتمل در فاز ۲ شهر پردیس، دانش پیشگیری و مدیریت بحران، ۱۳ (۱)، ۹۳-۱۱۳.
۱۶. نجفی، اسماعیل (۱۴۰۲) مکان یابی اسکان اضطراری و موقت بعد از رخداد زلزله در شه دامغان با استفاده از مدل فازی، فصلنامه دانش پیشگیری مدیریت بحران، ص ۶۲-۷۹.
۱۷. یزدانی، محمد حسن، غفاری گیلانده، عطا، ویس مرادی، فرحناز (۱۴۰۱) تحلیل و شناسایی معیارهای مؤثر بر مکانیابی بهینه اسکان موقت پس از زلزله - مطالعه موردی: شهر کرمانشاه، فصلنامه علمی- پژوهشی اطلاعات جغرافیایی « سپهر»، ۳۱(۱۲۴)، ۱۴۹-۱۶۳.

18. Alison, onur, ghorbanzadeh, mahyar, baran ulak, Mehmet, kocatepe, ayberk, ozguven, eren erman, horner, mark, huang, wenrui (2020) Extending interdiction and median models to

- identify critical hurricane shelters, journal international journal of disaster risk reduction, p1-36
19. Alschech J, taiwo - hanna, T, I. shier, M (2020) navigating peer influences in a large youth homeless shelter in north America, journal children and youth services review, p1-8
 20. Basile, alyssa (2020) Disaster relief shelter experience during Hurricane Sandy: A preliminary phenomenological inquiry, journal international of disaster risk reduction, p1-46
 21. Baxtiyarjon bulturbayevich, mullabayev, zuhrali tursunaliyevich, abdulxakimov, tuygunoy ahmadjanovna, mamajonova, chorshanbi bozorovich, usmanov, nilufar nuriddin qizi, nuriddinova (2020) Development Of Public-Private Partnership In The Organization Of Regional Tourist And Recreational Complexes, journal of molecular clinical medicine, p778-788
 22. Chaudhary, M. T., & Piracha, A. (2021). Natural disasters—origins, impacts, management. *Encyclopedia*, 1(4), 1101-1131.
 23. Chu, G., Yang, L., Zhang, J., Wang, T., Dong, Y., & Qian, Z. (2024). Navigating the Efficiency Landscape: A Data Envelopment Analysis of Tourist Resorts in Jiangsu Province for Optimized Socio-Economic Benefits. *Sustainability*, 16(4), 1653.
 24. Coghlan, Alexandra, caeter, lewis (2020) Serious games as interpretive tools in complex natural tourist attractions, journal of hospitality and tourism management, p1-8
 25. Gamidullaeva, L., Finogeev, A., Kataev, M., & Bulysheva, L. (2023). A design concept for a tourism recommender system for regional development. *Algorithms*, 16(1), 58.
 26. Hastings, Alan, Karen C. Abbott, Kim Cuddington, Tessa Francis, Gabriel Gellner, Ying-Cheng Lai, Andrew Morozov, Sergei Petrovskii, Katherine Scranton, and Mary Lou Zeeman, (2018) "Transient phenomena in ecology." *Science* 361, p1-17.
 27. Huang, Zhiqin, Lipu Huang, and Meiling Wang, (2020) "Ecological Architecture Design in Urban and Rural Planning Applied Statistical Design." In *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, p1-5.
 28. Jakil, Ž. P. (2020). Resisting emergency shelters and humanitarianism: Asylum seekers' struggles for fair accommodation in Berlin. *Anthropological Notebooks*, 26(1), 92-110.
 29. Larysa, B., Tetiana, H., Volodymyr, K., & Oleksandra, M. (2024, January). TYPICAL DESIGN IN HOTEL ARCHITECTURE IN UKRAINE. In *The 3rd International scientific and practical conference "Technologies in education in schools and universities"* (January 23-26, 2024) Athens, Greece. International Science Group. 2024. 363 p. (p. 15).
 30. Li, dafeng, tongran, zhang, xingli, wang, mingyi, wang, di, shi, jiannong (2017) Fluid intelligence, emotional intelligence, and the Iowa Gambling Task in children, journal intelligence, p1-8
 31. Padilla, Jose J., Hamdi Kavak, Christopher J. Lynch, Ross J. Gore, and Saikou Y. Diallo, (2018) "Temporal and spatiotemporal investigation of tourist attraction visit sentiment on Twitter." *PloS one* 13, p1-15.
 32. Perrucci, D., & Baroud, H. (2020). A review of temporary housing management modeling: Trends in design strategies, optimization models, and decision-making methods. *Sustainability*, 12(24), 10388

33. Prasetya, jarwa, Indonesia, tigyakarta (2020) Comparative Study on Application of Ecological Architecture Concept on Javanese Traditional House in Central Jawa, journal, atlantis press, p166-170
34. Primadewi, S. P. N., Sueca, N. P., Dwijendra, N. K. A., & Siwalatri, N. K. A. (2021). Emerging Architect's Design Method in Designing Tourist Accommodation Case Study: Tourist Accommodation in Ubud, Bali. *Civil Engineering and Architecture*, 9(2), 271-280
35. Rogerson, C. M., & Rogerson, J. M. (2020). Camping tourism: A review of recent international scholarship. *Geo Journal of Tourism and Geosites*, 28(1), 349-359.
36. Song, Haiyan, Karen Xie, Jinah Park, Wei Chen, (2021) "Impact of accommodation sharing on tourist attractions." *Annals of Tourism Research* 80 p1-27
37. Suar, marta, barton, david, cimburowa, zofie, rusch, graciela, Gomez baggethm, erik, onaindia, miren (2020) Environmental justice and outdoor recreation opportunities: A spatially explicit assessment in Oslo metropolitan area, Norway, *journal environmental science and policy*, p1-11
38. Suoniemi, A. (2024). Creation of Civil Defence Shelter Activation and Operating Instructions, 1-31.
39. Tomczyk, Łukasz, and Roman Solecki. (2019) "Problematic internet use and protective factors related to family and free time activities among young people." *EDUCATIONAL SCIENCES: THEORY & PRACTICE journal*, p1-13.
40. Yan, M. R., & Chi, H. L. (2024). Sustainable System Development and Strategic Framework for ESGI Enterprise Transformation in Large Multi-purposes Sports Venues.
41. Zhou, Feng, (2021) "Research on the Computer Digital Construction of Ecological Architecture." In *Journal of Physics: Conference Serie*, p1-5.

Multipurpose tourism complex with a focus on temporary accommodation

Gholamreza Jahanpazhoh¹, Behnam Rajabi Far², Haman Asadi³

¹Master of Architecture, Faculty of Architecture, Maziar Non-Profit Institute, Royan, Iran

²Assistant Professor, Department of Architecture, Academic Faculty, Qaimshahr Islamic Azad University, Qaimshahr, Iran

³PhD in architecture, instructor, Maziar non-profit institute, Royan, Iran

Abstract

This article examines the tourism complex and its role in temporary accommodation. The tourism industry is known as one of the most important and profitable industries in the world economy. Considering the increasing growth of this industry and the importance of sustainability, the exploitation, management and sustainable development of multi-purpose tourism complexes require a new approach. The sustainable design of multi-purpose tourism complexes with a focus on temporary accommodation is the same new approach for the sustainable development of tourism that helps preserve natural resources. By adopting this approach, it is possible to reduce the consumption of resources, promote environmental awareness and provide a unique experience. On the other hand, in recent years, the evolution of technology has led to the liberation of people's time and people can devote more time to their leisure time. The information of this research has been collected in a library manner using sources and information available in books and articles.

Keywords: Tourism, multi-purpose tourism complex, temporary accommodation, natural disasters
